

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasov, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Dumineca.

Prețului abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

A n . u . l u . X L I I I

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmonda 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 64.

Dumineca, 12 | 24 Augustu

1879.

Brasov, 11/23 Augustu.

„... Astfelu timpulu a adusu cu sine mari schimbari si s'a schimbatu si situatiunea interiōra in multe privintie. Efectele acestei schimbari se potu arata in curēndu si momentulu ne pōte chiamā earasi a ne aperā cu poteri indoite drēpt'a nōstra causa si a face se se recunōsca postulatele natiunei nōstre. Acestu momentu pōte nu este departe. Fivomu noi in stare de a'lu folosi pentru imbunatatirea situatiunei nōstre si in favorulu egalei nōstre indreptatiri asia, precumu se recere dela o natiune, care veghiēza cu ingrigire asupra drepturiloru sale? ...“

Asia scrieamu in numerulu primu alu foiei nōstre din anulu curentu. Abia trecura siēpte luni de atunci si evenimintele justificara presupunerile nōstre. Primele efecte ale schimbārilor din intru s'au si aratatu, si mai multu cā atunci ni se impune in momentele de faēia cestiunea grava de susu. Ce facemu noi Romanii din Transilvani'a si Ungari'a spre a ne pregati pentru luptele mari si decisive, cari ne mai stau inainte?

Ar' fi de prisosu a mai perde unu cuventu asupra tristei situatiuni, in care se afla de presentu poporulu romanu din Transilvani'a si Ungari'a. Acēst'a stare este prea bine cunoscuta, ba mai multu ea este profundu simtita de cātra noi toti, cāti avemu sensu si anima pentru inaintarea si bunastarea nationalitatii nōstre. Si dēca este asia — va intrebā cu dreptu unulu ōrecare — dēca ve este cunoscuta starea misera, la care a ajunsu poporulu vostru, de ce stati pe locu, de ce nu ve smāaciti din braēiele somnolentiei, care va cuprinsu, spre a ve reuni earasi poterile pentru energie'a continuare a luptei politice-nationale?

O asemenea interpelare ar' fi totu atātu de justa, cātu de adeveratu este, cā poporulu nostru de unu timpu incōce a inceputu a-si perde increderea in propria-i fortia. Cine pōrta vin'a? Maghiarii?

Ce e dreptu, Maghiarii se ingrijescu neasemenatu mai multu pentru asuprirea nōstra, pentru paralisarea fortiei nōstre nationale, decātu ne ingrigimu noi pentru aperarea in contra loru, dēr' cu tōte aceste ei n'au potutu se ne stērga inca de pe faēia pamentului. Suntemu inca aci in tiēra, asia cumu amu fostu inainte cu sute de ani, si insusi faptul existēntiei nōstre neatacate pe acestu vastu teritoriu ar' fi de ajunsu, spre a ne face se cunōscemu datorii ce o avemu de a ne luptā si de aci incolo din resputeri pentru conservarea nationalitatii nōstre. Maghiarii potu continuā funest'a loru politica, acēst'a ne obliga inse si mai multu a nu uitā nici unu momentu de marile nōstre datorii.

Contrarii nostri ne urmārescu pe tōta lini'a fara mila astfelu, incātu in viēti'a publica de statu conceptulu de „Romanu“ a disparutu cu totulu, impregiurarea acēst'a reclama inse dela noi o indoita precautiune si energia, indoite jertfe. Situatiunea nōstra normala recere si o incordare estraordinara. Nu mai merge nici cu intrebuințarea fortieloru ordinaru, ci trebuie se ne profitam de tōte avantajele ce ni le ofera sciinti'a de astadi spre a ni le potentia.

A devenitu unu obicei a reflectā la tōte provocările de felulu acēst'a laconicu, cā dela cea mai mare parte a ōmeniloru nostri de litere nu se potu cere jertfe, deōrece ei insisi sunt avisati a se luptā pentru propri'a existēntia. Este adeveratu, cā si poterea de jertfa isi are marginele sale naturale, dēr' nimenea nu cere dela ei imposibilitulu, ci numai aceea ce sunt in stare a face si ce au doveditu, cā potu face. Impregiurarea, cā nu dispunemu peste avere destula nu ne pōte schimbā condițiunile luptei, ci dincontra ne silesce a ne concentrā cātu mai multu si mediulōcele materiale, de cari dispunemu, spre a corespunde recerintieloru estraordinare ale momentului.

De obligamentulu de a aduce jertfe pentru binele comunu nationalu nu pōte fi liberatu nimenea dintre noi. Situatiunea anormala, in care ne aflamu in lupt'a pentru existēntia nōstra nationala, pretinde categoricu dela fiecare Romanu cā se faca in interesulu comunu mai multu decātu s'ar' potē asteptā dela elu in impregiurari si timpuri normale. Acēst'a e claru si trebuie cu necesitate se urmamu cu totii asia, pe cātu timpu nu voimu se renuntiamu la viitoriulu nostru.

Se mai aude dreptu scusa pentru neimplinirea obligamentulu nationalu frasa stereotipa cā „Romanulu nu piere.“ Si noi avemu credinti'a acēst'a cāci dēca nu amu mai aveau-o amu incetā de a fi si cu sufletulu Romani, se ne fia iertatu inse a constatā cā credinti'a tare si adeverata se manifesta intot-deauna prin fapte, cā prin urmare aceia, cari pretindu a avē acea credintia, dēr' nu o sustienu prin fapte corespundētore, nu sunt Romani adeverati, si credinti'a loru este desiērtā.

A sustienē cā Romanulu de aceea pentru cā a suferitu dieci de secole fara a'si perde nationalitatea, mai pōte suferi unu jumetate de seculu, inca este o mare erōre. Sēu dōra nu este absurdu a conchide dela suferintia indelungata la potere de resistintia in viitoriu. O asemenea conclusiune ar' fi in contra legiloru naturei cari ne arata, cā ori-ce organismu, fia cātu de tare, printro suferintia indelungata slabesce si'si perde totu mai multu poterea de resistintia. Tocmai impregiurarea cā poporulu nostru a avutu se suferi atātu de multu in trecutu, trebuie se ne faca ai dā o mai mare si mai conscientiōsa ingrijire.

Nimicu nu ne scusa prin urmare. Vin'a, cā poporulu nostru incepe asi perde increderea in propriile sale fortie nu-o pōrta numai contrarii nostri, ci noi toti, cari avemu ochi se vedemu si urechi se audimu, suntemu respundietori.

Trebuie se recunōscemu acēst'a, trebuie se fimu odata cu totii consci de marile obligaminte ce le avemu faēia de noi insine si faēia de poporulu nostru in timpurile aceste grele si atunci ne va fi usioru a aflā calea si mediulōcele cele mai bune care se ne duca la scopu. Vomu spune parerile nōstre si cu privire la acēst'a, pēna atunci inse rogamu pe cetitorii nostri se cugete seriosu asupra celorlu dise mai susu si se'si marturisēca in sinceritate, dēca este demnu de omenire si de inalt'a nōstra missiune nationala cā se stāmu amortiti cu mânăle in sinu, candu toti in giurulu nostru se misca si se pregatescu pentru or'a decisiva!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Comitele Andrassy a sositu in 9/21 Aug. la Vien'a si a fostu primitu de imperatulu in audientia. Monarchulu a convorbitu peste o ora cu ministrulu seu si rezultatulu acestei convorbiri se esprima in aceste puține cuvinte: Retragerea comitelui Andrassy e sigura. Oficiosii din Vien'a si Budapest'a inca totu mai faceau, cā si candu nu ar' voi se crēda pe deplinu in serioșitatea situatiunei lui Andrassy, acuma inse a disparutu tōta dubietatea si se observa numai cā diuarele inspire rate isi dau silintia de a face comitelui despartirea de portofoliulu afaceriloru straine cātu mai usiōra. Asia anuntia „Fremdenblatt“ cā monarchulu a consultatu pe comitele Andrassy asupra successorului seu, cā la locurile competente nici vorba nu ar' fi de schimbarea sistemulu s. a. Asigurarile de felulu acēst'a au de scopu numai de a linisti pe cei ce ar' avē cauza de a fi cātu se pōte de nelinistiti asupra mersulu lucrurilor. Apretiarile unoru foi cari esprima parerea de reu pentru retragerea lui Andrassy sunt earasi numai o mica atentiune faēia de barbatulu care s'a bucuratu de increderea guvernulu germanu. Chiaru si imperatulu Germaniei Wilhelm a intratu in chorulu oficiosiloru esprimandu-si in Babelsberg, faēia de ambasadorulu

anastro-ungaru, parerea de reu asupra „intentiunei“ comitelui Andrassy de a se retrage. — „Ne dōre, ne pare reu — dēr' nu te mai potemu tiēné“, acēst'a e tristulu refrenu alu crisei Andrassy.

Retragerea comitelui Andrassy si pasirea pe scena a conservatoriloru si federalistiloru in Austria, a datu semnalulu de raliare (readunare) tuturor partideloru politice din monarchia. Conducētorii opozitiunei maghiare au inceputu se tiena conferentie dese si seriōse despre aceea, cumu se procēda in viitoriu, cāci „dupa Andrassy trebuie se cada si Tisza“ si Maghiarii se afla earasi in ajunulu deslegării unei noue probleme. Cine va urmā dupa Andrassy si Tisza si care va fi programulu nouiloru ministri? Aceste sunt nesce cestiuni greu de resolutu.

Orgānulu deākistiloru malcontenti „Pesti Naplo“ se ocupa multu cu nou'a situatiune. La intrebarea de „Quid nunc?“ respunde cu provocarea, cā partid'a deākista (care? cāci cea de odiniōra cu mai esista?) se'si readune fortiele. „Or'a a batutu“, esclama numit'a fōia, „fiecare deākistu si fiecare omu de omenia dia tiēra, care a acceptatu dualismulu si care urāscē guvernulu lui Tisza, se'si redice fruntea si se dē man'a sociului de principie. Partid'a deākiana (?) are mare datorintie cātra patria, dēr' n'are nici o datorita cātra Andrassy, cātra Tisza! Andrassy a datu partid'a deākiana pe man'a lui Tisza, acēst'a a vērīt'o in „partid'a liberala“, pe care si-au fundatu apoi elu si amicii sei nedēmn'a loru domnia asupra Ungariei. Amendoi laolalta au ruinatu dualismulu; unulu prin politic'a orientala, celalaltu prin impacarea cu Austria, care a fostu in contra traditiuniloru natiunei si a partidei deākiane. De aceea barbatii cei mai de frunte ai partidei deākiane s'au ruptu, unulu dupa altulu, de cātra Tisza si Andrassy. Partid'a deākiana nu este dēr' solidara nici cu Tisza, nici cu Andrassy, (cu cine dēr', — cu d-nii Lonyay, Kerkápoli, Széll s. a.?) nici unulu nici celalaltu nu mai pōte fi conducētoriulu ei. Cāderea loru eliberēza partid'a de ori-ce indatorire, pe care unii credeau a o avē, inca faēia de amicii loru din ministeriu. Cāderea loru dā semnalulu reinvierei. Despre acēsta corespondēza si se sfatuiescu acuma barbatii cei mai escelinti ai partidei deākiane.“

Deākistii dela „Pesti Naplo“ se temu, cā nu cumva Andrassy si Tisza se voiēasca a jocā si dupa caderea loru rolulu de conducētori ai partidei deākiane. In adeveru, acēst'a le-ar' fi imposibilu, deōrece in realitate partid'a deākiana nu mai esista, abia mai esistā dupa nume pe candu inca traiēa Deāk, si a incetatu de a mai esiste, si cu numele dupa mōrtea s'a. Maghiariloru le lipsesce pentru momentu ceea ce se numesce „omulu situatiunei“; tōte capacitatile loru s'au usatu un'a dupa alta, au mai remasu numai conservativii cu Kossuthianii. Cei din urma nu potu veni la guvernulu in timpu ce nu voru recunōsce legatur'a de statu cu Austria, conservativii au unu siru de capacitati, cari, incepēndu dela br. Sennyey, se credu destinati dela provedintia pentru de a guvernā tiēr'a, dēr' nici intre ei nu se afla „omulu situatiunei“, acēl'a care se pōta se readune tōte partidele si fractiunile in giurulu seu. Br. Sennyey ar' fi acelu omu, dēr' nu posede inca nici astadi destula poporalitate, siovinistii sunt inca la carma. Probabilu inse, cā nici nu se va mai cautā acuma atātu la poporalitatea viitoriloru ministri, ci mai multu la capacitata loru de a inaugurā o administratiune buna si drēpta. Poporulu s'a pērlitu acumu destulu si cu ōmenii asianumiti „poporali“, cari jurau la fiecare ocaziune, cā se voru jertfi pentru natiune s. a., cari inse au remasu mai toti datori cu dovēd'a; poporulu nu mai crede nimenui, elu voiesce se vēda fapte.

Andrassy si-a facutu prob'a, dela elu poporulu numai astēpta nimicu. Ingrijirea d-loru deākisti dela „Naplo“, cā Andrassy, punendu-se — cumu

dicu foile sale, că ar' avé intentiunea — în fruntea conglomeratului partidei liberale de astăzi, ar' face mare concurența d-loru Lónyay s. a., este d'ér' a se întielege numai personalu nu și obiecțiv. Personalu Andrásy va avé p'ôte și astăzi mai mare trecere, că comitele Lónyay.

Se anunția că noul cabinetu austriac ar' fi hotărît că Reichsrathulu se se deschida la 22 Sept. Acuma se lucrăza la stabilirea programului ministerialu și a mesagiului imperatescu. Organele Cehiloru pretindu cu voce tare că ministeriulu se se declare încă înainte deschiderei Reichsrathului asupra pretențiunilor națiunii lor.

Diarele engleze se ocupa multu cu relațiunile dintre Germani'a și Austro-Ungari'a și cu atitudinea acestoru state față de Rusi'a. „Morning Post“ crede, că întâlnirea dela Gastein, care a iritat multu diarele russe, va inaugura o politica adevărată a pacii în Orientu, prin alianția germano-austriacă, cu scopu de a paraliza intrigele Rusiei. Principele Bismarck, dice „M. P.“, nu uita, că Slavii au veduțu cu parere de reu desastrulu Franciei la 1870, de aceea dorește, că Austria se ocupe o pozițiune preponderantă în Orientu, deoarece este convinsu despre necesitatea de a se susține integritatea Austriei. — Într'aceea diuarulu bismarkianu „Nordd. allg. Ztg.“ declara, că relațiunile între Germani'a și Rusi'a sunt cele mai bune și numai nihilistii voiescu se le turbure, ear' Tiarulu Alesandru dă unu prandiu mare în on'ora aniversarei nasterii imperatului Franciscu-Iosifu bându în senatatea „fratelui și amicului“ seu! —

D-lu Boerescu la Petersburg.

Diuaristic'a europeană se ocupa acumă de misiunea diplomatică a ministrului de externe romanu d. Boerescu multu mai puțin, că pe timpul, cându se află la Vien'a, d'ér' cu plăcere constatam, că puținulu ce se scrie despre acea misiune nu este nefavorabilu cauzei romane. Este de unu interessu deosebitu a sci, cumă a fostu primitu d. Boerescu pe langa Vien'a și Berlinu și la Petersburg. De cându cu Basarabi'a esista între guvernulu rusescu și romanu o recela, o instrinare, care a turburatu multu relațiunile ambeloru state, a carora armate au luptatu împreună pe campulu de lupta. Ursulu nordicu si-a arêtat colții și Romani'a a veduțu, că din acea parte n'are se se astepte la nici unu bine. Cu t'ôte aceste nu se p'ôte negă că este în interessulu Rusiloru atât, câtu mai vârtosu în alu Romaniloru de a susține relațiuni suportabile, de a află unu modus vivendi între marea imperatiă și miculu principatu. Rusii vedu de alta parte, desi nu o recunosc pe față, că au facutu Romaniloru, aliatiloru de odin'ora, o mare nedreptate și ar' voi într'unu modu d'erecare se se impace cu ei făcându concessiuni mai secundare. În schimbulu acestora inse diplomatii dela Petersburg ar' voi, că Romanii se uite de nedreptatirea și de t'ôte brutalitatile ce au avutu ale suferi din primav'ra 1871 înc'oce dela Rusii, și se se arunce în brațiele acestora. Pretenșiunea e, ce e dreptu, sub împregiurarile de față destulu de cutezată — d'ér' nu e prostu celu ce cere p're multu, ci celu ce dă. Romanii nu ambiționeză după numele omului prea darnicu, de aceea se ferescu câtu pot de cursele rusesci. Convingerea n'ostă este celu puțin, că nu esista nici unu barbatu de statu romanu cu mintea și anim'a la locu, care ar' crede într'o apropiată impacare sinceră a Romaniloru cu Rusii. Esigentiile dilnice ale politiceii sunt inse mari și de aceea face bine guvernulu romanu, deca caută a se pune pe unu picioru mai bunu c'unu vecinu puternicu, care p'ôte se strice t'rei atătu de multu.

Într'aceea pe imperatulu Alesandru ilu camu mustră consciințta pentru nedreptatea ce a facut' o fideliloru sei aliați și se pare, că caută ocașiunea de a mai sterge din urmele atitudinei hostile a guvernului seu față de mic'a Romania. Se dice — d'ér' este deocamdata numai o presupunere, care nu potemu sci, încātu p'ôte fi basată în realitate — că puterniculu Tiaru si-ar' fi alesu cestiunea Arab-Tabiei pentru scopulu ar'atatu. Imperatulu Alesandru se fia adeca aplecatu de a decide cestiunea Arab-Tabiei din propriulu îndemnu în favorulu Romaniloru. Repetim, că ac'ést'a se relatéza de către unu diariu rusescu, inse numai, că o posibilitate, că o concessiune verisimila emanată din grati'a imperat'esca. Pe langa cestiunea Arab-Tabiei este cestiunea pendentă a Evreiloru, în care earasi se crede, că guvernulu Tiarului se va demite a sprigini pe Romani. Cu ocașiunea visitei d-lui Boerescu la Petersburg s'au ventilatu negresitu t'ôte

aceste între densulu și barbatii de statu rusii și rezultatulu purparleuriloru se fia fostu favorabilu intențiuniloru guvernului romanu. Principele Gorgiacov isi va fi gânditu, că nu este bine a se portă față de Romani'a cu atăta ostilitate într'unu momentu, cându Austro-Ungari'a ambla se înc'echie o strinsă alianță cu ea. Nu-i vine la soc'otéla cabinetulu rusescu, că se se desbrace cu totul de rolulu de protectoru ce si l'a ar'ogatu întotdeauna asupra Romaniloru și se lase totu tere-nulu influenției guvernului austro-ungaru. Situațiunea guvernului romanu devine și acumă, că întotdeauna, mai bună prin rivalitatea ac'ést'a și speram, că barbatii de statu romani se voru sci folosi de ea mai bine, că de altadata.

Dupa cele premise ne vomu pot'é esplică mai usioru cele ce le relatéza diuarulu rusescu „Novoie Vremia“ despre rezultatulu convorbiriloru d-lui Boerescu cu barbatii de statu rusii. Acelu diariu scrie adeca cu dat'a 3/15 Augustu:

„Ministrulu de externe romanu d. Boerescu, care se afla dela 12 l. c. în Petersburg, a convorbitu deja cu toti barbatii de statu rusii cari se aflau în Petersburg. Convorbirile s'au invertitu mai cu s'ema în giurulu cestiunei iidovesci și a Arab-Tabiei. Boerescu si-a dată t'otă silințta, spre a castiga pe barbatii de statu rusii pentru o soluțiune a acestoru doue cestiuni în favorulu Romaniei și ac'ést'a se-i fi și succesu în privințta cestiunei Evreiloru. Ce se atinge de cestiunea Arab-Tabiei, l'au consolat u barbatii de statu rusii cu aceea, că ac'ést'a depinde singuru numai dela imperatulu Alesandru și că este verisimilu, că imperatulu va face Romaniei concessiunea ac'ést'a. Barbatii de statu rusii facura ministrului romanu imputari grave, că Romani'a a uitatu de t'ôte binefaceriile și concessiunile politice (?) de cari s'au bucuratu prin Rusi'a și cu ajutoriulu ei și că în timpul din urma a jocat u față de Rusi'a unu rolu nimicu mai puțin, decâtu demnu. Si cu privire la atitudinea pressei romane față de Rusi'a au facutu barbatii de statu rusii ministrului romanu imputari amare. D. Boerescu trebuie că a fostu primitu p'ena acumă de imperatulu în audiență.“

Nu se p'ôte dice, că sensulu practic nu ar' fi desv'oltatu de ajunsu la Rusii. Ei dau cu-o mană și cu diece voiescu se ié. Romani'a pentru „concesiunea“, că i se va recun'osce unu dreptu alu seu în cestiunile memorate, se cada la p'ecioarele Tiarului serutandu v'erg'a, cu care a fostu batuta. Ac'ést'a ar' fi unu tablou, pe care si 'lu pot u imagină numai creerii unui Rusu fanaticu.

Dev'a, 5/17 Augustu 1879.

Voiu se ve impartasiescu ceva, despre „restaurarea“ (alegerea din nou a funcționariloru) magistratulu din opidulu nostru, care espirandu terminulu de siése ani, av' locu în diu'a de 15 Augustu c. n. Precumu se scie opidulu Dev'a, mai alesu de vre-o cătiva ani înc'oce, a devenitu mai impoporatu și prin concentrarea oficiateloru intrinsulu a capetatu o însemnatate mai mare, pentru municipiulu Uniadorei. Se scie și aceea, că majoritatea acestui opidu totdeun'a o formău și o forméza și adu Romanii. Deci este usioru de priceput, că noi Romanii din acestu opidu, ni-am u interessatu și ne vomu interessă de s'orțea acestui opidu, capital'a unu municipiu, în care locuiescu peste 150 de mii Romani. Apoi se mai scie, că acestu opidu, încă din vremile vechi, a fostu refugiulu secuiloru și altoru n'émuri din t'ôte sementiile; prin urmare, o parte a locuitoriloru componendu-se și din alte națiuni, interesele au începutu a se încr'ncisă, mai alesu, de cându si nechiamatii voru se se gereze de organizatori și administratori. Că de sine urm'éza, că „vestea „restaurarei“ a pus u în miscare, și pe unii și pre alții. Noi Romanii în urm'a esperiințeloru din trecutu și pe puținelulu tere-nu, ce ne-a mai remasu, ne-am u restrinsu, séu mai bine, am u fostu restrinsi la o lupta de totu séca. Cu t'ôte aceste, într'unu timpu atât de scurtu, și între împregiurarile în cari am u ajunsu, am u facutu totu ce s'a potutu.

„Restaurarea“ s'a începutu prin alegerea reprezentantiloru opidani, ce a avutu locu la 20 Iuliu st. n. Aici este locul se însemnu, că primariulu ne'ingr'indindu-se de completarea numerulu reprezentantiloru, si anume: ne-alegendu-se în locul reprezentantiloru esiti prin sorti, acumă trei ani alți reprezentanti, la 20 Iuliu s'a alesu de nou intrég'a reprezentatiă opidană; va se dica, cei esiti înainte cu trei ani, au funcționatu și au decisu mai departe si f'ara dreptulu legalu, — ér' acum'a, se face cruce peste soc'otéla. Inceputulu deci a fostu o confusiune constitutiunala. Ac'ést'a confusiune inse a avutu și rezultatulu ac'el'a, că a servitu dreptu basa „restaurarii“ de altaori. Da, căci dela alegerea reprezentantiloru noi depindea și reesit'a „restauratiunei.“ Alegerea reprezentantiloru în ma-

ni'a nenumerațeloru metechne a reesitu în favorulu Romaniloru și asiă érá prospectu, că „restaurarea“ încă se succ'éda în favorulu nostru. Ei, d'ér' cine scie carte, p'ôte face multu. Comisiunierea verificatoriă a facutu, ce a facutu, și din majoritate a topitu o minoritate și éta, că reesit'a restaurari se p'otea profeti cu siguritate. Între 20 Iuliu și 15 Augustu, a fostu timpu de ajunsu, că si apelatiunile se se resolve în defavorulu Romaniloru.

La „restaurarea“ deci se invitara numai cei ne excepționați, — afara de unulu a caruia apelatiune s'a subster-nutu la ministru din oficiu, — s'a și procesu, procumu vom u ved' mai la vale. E de însemnatu, că cei respinsi și în forulu alu doile, au apelatu mai departe, cu t'ôte aceste ac'esti'a s'au eschis dela „restaurarea“, înainte de a se ridica la valóre decisulu comitetulu administrativu. Deci eonstatu a d'ouă confusiune constitutiunala. Trebuie se mai însemnu, că conducerea afaceriloru de restaurare, din partea d-loru maghiari, — nu potemu întielege din ce causă, a ajunsu în man'a unor o'meni, cari la ori-ce alt'a, numai la afaceri administrative nu se pricepu. De aici a urmatu, că în reprezentatiă s'au alesu și de aceia, cari ar' pot'é se se ocupe cu alte treburi. . . Si că se fia lucrulu facutu pe calapodu constitutiunalu, acei conducatori s'au încercatu a tiené și conferinție. La cea d'antaiă, se dice, că au participatu vre-o diece insi, d'ér', fiindu-că erau puțin, s'a decisu a se tiené în alta di. La prim'a conferinția au invitat u dintre Romani, pare-mi-se t'rei, — la a d'ou'a pe nici unulu. Ac'ést'a numai pentru aceea o amintesc, pentru că, precumu vom u ved' mai în josu, unii domni maghiari voiescu se face și din ast'a capitalu politicu. Alegătorii, respective reprezentanti romani, încă au conferitu, d'ér' numai în diu'a alegerii; ear' vr'o cătiva nainte de alegere cu o di. Dupa aceste premerse, se vedemu cumă a decursu „restaurarea“.

La 15 Augustu d. a. la 3 óre, vice-comitele C. Barsai, ocupandu locul presidialu, printr'o vorbire scurtă aduse la cunoscințta reprezentantiloru, adunati în cas'a „orasiului, că sosindu timpul „restaurarii“, ds'a va conduce actulu alegerii: ampolitiloru comunali, deci provocă pre reprezentanti a începe alegerea. Imediatu după aceste se fachi o propunere, că înainte de a se începe alegerea, presidintele se suspenda s'edinti'a pe câteva minute, că reprezentanti, se se p'ôte consultă privatim, — de față fiindu diversele partide, — atât despre modulu alegerii, câtu și despre p'ersonele care voru fi a se alege. La ac'ést'a propunere d-lu Carolu Dobai, advocatu în Dev'a, vorbi în contra, dic'andu, că nu este trebuințta a se face nici o consultare prealabilă, deoarece domni maghiari au facutu conferințe private preliminare, la care au invitat u și pe Romani, d'ér' ac'esti'a, nu au primitu invitarea fratiesca, prin urmare, acum'a nici d-loru nu mai voru a stă cu Romanii la svatu. Înainte de a se pot'é desminti ac'ést'a scornitură și a se combata ac'ést'a apucatura nedemna de aceea în numele carora s'a inventatu, — presidintele a interd'is discutarea acestei propuneri și asiă s'edinti'a s'a continuatu.

O alta propunere mergea într'acolu, că între ceilalți ampolitii opidani se se alege și unu notariu pentru conducerea afaceriloru oficiose în limb'a romană, cu atât mai v'ortosu, cu câtu că postulu ac'el'a, a fostu și mai înainte și apoi, limb'a oficiosa a opidulu Dev'a, — desi s'a încercatu a se stramută în statute, asiă brevi mană, — este limb'a maghiară și cea romană.

Contr'a acestei propuneri érasu se redica Dlu C. Dobay, dic'endu, că postulu de notariu romanu, este numai de adu pe mană, dreptu aceea, reprezentanti'a va suplini acestu postu numai p'ena se va constată, că este séu nu superficialu. Înzedaru au fostu provocari la lege, statute, decisiuni de ale reprezentantiiei din trecutu și pe usulu de p'ena aci, — alegerea notariului romanu nu s'a pus u la ordine. Statutele opidane, decisiunile reprezentantiiei și bugetulu, dovedesc u că limb'a romană încă este limba oficiosa a opidulu Dev'a și că pentru conducerea afaceriloru în limb'a romană este unu postu de notariu romanu, cu t'ôte aceste postulu ac'el'a se pune la o parte. Eata a t'rei'a confusiune constitutiunala.

Fiindu-că, în reprezentatiă, nu s'a mai potutu reflectă Dlu C. Dobai, si p'ena la timpul și locul seu, am se spu-nu, că apucatur'a d-sale, prin care s'a încercatu a p'resentă pe Romani, că pe nesce o'meni fora crescere, si că pe atari, cari nu voru interessulu comunu a-lu opidulu nostru, — este o debutare, ce nu am acceptatu de la d-sa, pentru că cei diece, d'în conferințta d-loru maghiari, chiaru asiă nu au reprezentatu multimea maghiariloru din Dev'a, precumu nu au reprezentatu majoritatea roman'esca cei doi t'rei romani invitati cu gur'a jumetate. Constatu deci, că Maghiarii din Dev'a nu au avutu conferințta și Romanii nu au fostu invitati la nici o conferințta maghiară, prin urmare: nu este adev'eru, că Romanii au facutu separatismu, ci este adev'eru aceea, că Dlu C. Dobay nu a spus u adev'erulu. Nu vom u crede, d'ér' este posibilu si se vorbesce, că debutarea d-lu C. Dobay, — care p'ena acumă a fostu cunoscutu de unu barbatu seriosu, impartialu și moderatu, — este în legatură cu alegerea de deputatu, ce e în prospectu a se face după denumirea de jude a celui de acumă.

Fia cum va fi, se-o scie inse atâtu d. C. Dobay, că și ceilalți, cari l'au spriginitu, că Romanii d'în Dev'a s'au interessatu de s'orțea opidulu, încă înainte de asiediera lui

gariloru în „Greci“ și a secuiloru de pe „Magyarutca“ și că prin urmare suspitionarile Dsale nu ne voru descurajă nici în viitoriu. — De asta data numai atata. — Se mergam mai departe. După ce presedintele provocă reprezentanții să treacă la actul alegerii se aleseră: de primariu Ladislaw Apáthy, fostu adjunctu de pre-tore, cu aclamațiune, de capitanu Alexandru Sterc'a Siulutiu, cu majoritate de voturi, de cassariu Mihaiu Zarea, cu majoritate de voturi, de fiscu (procuroru financiaru) Alessiu Olariu, cu aclamațiune, de tutore și controloru Alexandru Balogh sen. de senatori onorari A. Kis și M. Izekutz. — Alegerile afara de a primariului și a fiscului s'au facutu prin votisare secreta și câtu se poté de iute, superficialu și fora nici o consultare prealabilă, pareă că merge cu vaporu.

Ser'a, primariului și vice-comitelui s'a facutu conductu de tortie. —

Opiniunea generală adă a trei'a di este, că „restaurațiunea“ de alaltă eri nu multiumesce deplinu, nici chiaru pe cei ce au voitu se fia, pre cum este. Cu deosebire este nelinise, pentru alegerea tutore-controlorului și cu totu dreptulu pentru că trecutul și prezentulu acelui Domnu este unu motivu de ajunsu de ingrigire și nelinise. Noi nu ne miram, că fructele confusiuniloru constituționali nu potu fi mai dulci, de câtu cele presente. —

Cassiu.

Brasiovu, 9/21 Aug. a. c.

(Cum se rapesece negociulu din mâinile Romanilor.) — Înainte de acest'a cu vreo doi ani Romanii d'impregiurulu Brasiovlui cu deosebire cei din Sacele, 7 sate s. a., pre langă economi'a ce portau în Romani'a cu vite, oi etc. se mai ocupau și de negociulu de feliurite piei, precumu piei de vite, oi, capre etc. înse din caus'a bôleloru de vite ce au fostu eruptu prin unele locuri în Romani'a s'a fostu opritu esportulu pieiloru cu totul de câtra Ministeriulu reg. ung. de comerțiu, înse după o pauză îndelungată eata ce a devenitu din acest'a.

Prin ordinațiunea înalt. Ministeriu de comerțiu reg. ung. din 9/4 trecutulu Nro. 10381, care dice, că, totă peleria crudă adusa din Romani'a se fia desinfectată printr'o soluțiune de sare 30%, adeca 30 Chilogr. sare disolvată la 100 Clgr. de apă, și se fia escortate pieile prin servitoriulu de contumatiu în fabric'a maestrului cumperatoru, care va avé se dé Servitoriulu de contumatiu unu reversu despre marfa primită, prin care se obliga, că numai în stare lucrată va eliberă pieile primite. Eata prin acestu ordinu ministerialu s'a stérpitu comerțulu cu pieile, căci mai antaiu nu-i este permis negociatoriulu asi aduce marfa la magazinele sale pentru a poté ingrigi de dâns'a; alu doilea fiindu supuse pieile desinfectiunei ele, ori de ce feliu ar' fi, trebuie se sté 30 de minute înmuiate în acea soluțiune de sare și tienendu-se astfeliu pieile numai 2—3 zile se incaldiescu séu cumu se dice, se aprindu, producu de ordinariu mari pagubi negociatoriulu asi, că unu negociatoru nu poté se esiste pe langă acea ordinațiune; și din caus'a acest'a partea cea mai mare dintre negociatori de piei romani s'au lasatu de negociulu acesta, și l'au începutu Evreii din Romani'a aici la noi. Folosindu-se adeca de ocaziunea acestă, Evreii au facutu din magazii'a Vamei Timisiului de susu unu întregu „Schacher“ evreiescu, după cumu urmèza:

În timpul molipseniiloru de vite în Romani'a, Evreii speculanți au strabatutu tôte catunele în Romani'a de au cumperatu pieile dela vitele, ce le-a rapitu bôl'a bietulu, tieranui cu pretiuri de batjocura și astadi tôte pieile aceste le aducu în Magazinele vamei dela Timisiu și apoi se ducă pe la toti maestri d'impregiuru și le destina o di, candu se vina se cumpere marfa dela Timisiu. În diu'a destinată se aduna toti acesti maestri din diferitele orășe la marfa lui jupanu Iancu și fiindu multi cumperatori concuréza unii cu altii și astfeliu Evreii implendu-si buzunarele trecu earasi în Romani'a. Aceste sunt apucaturi de Evrei din Romani'a.

Bine ar' fi că guvernulu ungaru se ié câtu mai în grabă inițiativ'a, că acei Evrei străini din Romani'a, cari își implu pung'a în vam'a Timisiului, se fia supusi la unu feliu de patenta, se plătescă căci facu comerțiu în tiera la noi. Calatorindu dela Brasiovu la Ploiesci cu nesce Evrei mi s'a datu ocaziune a audi pe unulu esclmandu: „Ich hab' de Goie“ in die Tasch' gesteckt in Tömösch“ (Am pacalitu pe crestini la Timisiu.)

Mai departe ar' fi fôrte de lipsă că se se o-prêscă de totu transportulu pieiloru de vite bolnave, căci fôrte lesne se cunoscu aceste dintre celelalte.

Avendu unu doctoru de vite în Timisiu nu ar' trebui alta esaminare de câtu prin densulu.

Zenovie Nicodinescu.

Reportulu comitetulu Asociatiunei transilvane despre lucrările sale în anul administrativu 1878/9.

(Urmare.)

II. În cele dise mai în susu, amu aretatu, cum comitetulu Asociatiunei a dispusu cu diversele sume din budgetulu anului trecutulu. D-lu cassariu prin reportulu seu va arată starea casei, și propriamente starea fonduriloru, atatu ale Asociatiunei, câ atare, câtu și ale Academiei de drep-turi. Prin acelu raportu va aré și numărulu și numele membriloru noi, parte fondatori, parte pe viétia și parte ordinari. Amintindu înse aici despre starea fonduriloru Asociatiunei, nu potemu lipsi datoritiiei nôstre, de a nu ve anunțiă, că în cursulu anululu trecutulu, și chiar' acum de curendu, fondurile cu destinațiune specială, date în administrațiunea Asociatiunei și a comitetulu ei, s'au mai înmulțitu cu unulu, și acest'a este: „Fundatiunea scolara Tofaléna,“ care cu finea lunei Decembre 1878 representă summ'a-capitalu de 1200 fl. 42 cr.

În câte-va cuvinte se ve aretamu originea acestui fondu, și condițiunile în cari elu e pusu sub administrațiunea Asociatiunei. Se scie că Tofaléni prin unu procesu si-au perdutu averile lor. Atunci ómenii înduratori, vrendu a veni întru adjutoriulu lor se le dea midi-lôce de subsistentia quotidiana, au deschisu colecte. Aceste colecte s'au adunatu și din ele s'a impartitu la fia-care familia din Tofaléni pretiulu ce facea averea s'a perdută. Dér' după ce s'au satisfacutu cu modulu acest'a tôte familiel, mai remasese înca disponibilă o sumă de un'a-mie (1000) florini. Tofaléni, plini de gratitudine pentru concursulu cu care publiculu romanu a grabitu a veni în adjutoriulu lor spre a fi recompensati de totu ce si-au perdutu, au destinațiu acea sumă pentru a formă unu fundu cu scopu scolasticu și de meserii. Summ'a de 1000 fl. a fostu depusa la institutul de creditu și de economii „Albin'a“, unde pênă la ultim'a Decembre 1878, a crescutu la summ'a de 1200 fl. 42 cr. precum amu aretatu mai în susu. Într'aceea Tofaléni, 26 familii, au facutu „Litterele fundacionali“, care pôrta datulu 27 Novembre 1875, și prin care punu acelu fundu în administrațiunea Asociatiunei și respective a comitetulu nostru. Comitetulu în sedinti'a s'a din 30 Iuniu a. c. a primitu acele „Littere fundacionali“, spre a urmă conformu dispositiuniloru cuprinse în ele; a primitu prin urmare a luă în administrațiunea s'a „Fundatiunea scolara Tofaléna.“ „Litterele fundacionali“, și libelulu de pastrare de la institutul „Albina“ despre 1200 fl. 42 cr., s'au transpusu la cass'a Asociatiunei. O copia a „Littereleru fundacionali“ se aclude pentru a luă o mai de aprôpe cunoscintia despre ele. După aceste venim se rugam pe onorabil'a adunare, că aprobându pasii, ce comitetulu a facutu în privinti'a acest'a, se adópte și din partea s'a fundatiunea din cestiune între celelalte fundatiuni date în administrațiunea Asociatiunei.

III. Din reportulu bibliotecariulu, onorabil'a adunare va vedé: cum bibliotec'a Asociatiunei nôstre s'a regulatu; ce sistemu s'a urmatu la înregistrarea cartiloru și locarea lor în armariuri (dulapuri); câte opuri și în câta volume sunt în bibliotec'a nôstra pênă la încheierea anululu administrativu 1878/9; și alte detațiuni relative la o bibliotecă bine organizată.

Însemnamu aci numai atata, că mai tôte cărțile din bibliotec'a nôstra provin din donatiuni, și prea puține sunt procurate prin cumperare.

Din Diurnale și alte foi periodice romane ni se tramitu gratisu: 1. Telegrafulu romanu. 2. Observatoriulu. 3. Famili'a. 4. Foi'a scolastica. 5. Economulu. 6. Amiculu Familiei. 7. Predicatorulu saténului romanu. 8. Scól'a romana și 9. Siedietóri'a.

Câ prin incidentu, fia-ne permis a memoră aci o frumoasă donatiune de carti, care de și n'au fostu și nu sunt date spre a face parte din bibliotec'a Asociatiunei, dér' ele chiar' prin scopulu, cu care s'au pus la dispositiunea comitetulu, tindu a face placută lectur'a romana la tinerimea nôstra de ambe sexele; și pentru acea credemu că e de cuvintiă, se o aducemu la cunoscintia onorabilei adunari generalii.

Dlu I. M. Riuoreanu din Bucuresci, membru onorariu alu Asociatiunei nôstre, și care se ocupa fôrte multu cu editarea de cărți de lectură pentru tinerimea de ambe sexele, a înaintatu la comitetu prin Dlu vice-presedinte Iacobu Bologa 15 cărți, tractandu despre diverse obiecte, și fia-care carte în câte 20 de esemplarie, astfeliu că în totalu sunt 300 de bucati, spre a fi distribuite la bibliotecel scoléloru romane.

Comitetulu a primitu cu multiamita acestă frumoasă donatiune, și din 20 de colectiuni, a distribuitu câte o colecțiune la scólele romane precum urmèza: 1. la scól'a gr.-or. romana din Sibiiu; 2. la scól'a gr.-cath. romana totu din Sibiiu; 3. la scól'a din Resinari; 4. la scól'a din Se-

liste; 5. la scól'a din Branu; 6. la scól'a din Boiti'a; 7. la scól'a din Satulungu; 8. la scól'a din Monoru; 9. la scól'a din Borgoprundu; 10. la scól'a din Marpodu; 11. la scól'a din Abrudu; 12. la scól'a din Sebisiu; 13. la scól'a din Dobr'a; 14. la scól'a din Campeni; 15. la scól'a din Veneti'a; 16. la scól'a din Siomcut'a; 17. la scól'a din Gherl'a; 18. la scól'a din St. Georgiu; 19. la scól'a din Reghinu. Și în urma 20. la Societatea de lectură „Juli'a“ în Clusiu.

Atatu despre bibliotecă și despre cartile donate și distribuite scóléloru romane.

IV. Se vedemu acuma, cum comitetulu a urmatu în alte lucrări ale sale. Și aci ve vomu presentă o dare de séma: despre activitateä despartiemintelor; despre numirea de comisiuni; despre starea processelor; și despre unele lucrări transpuse la sectiuni.

A. Dintre despartieminte, în cursulu anululu trecutulu, mai active s'au aretatu urmátorele:

1. Despartiemintulu I. (Brasiovu) tienendu regulatu siedintiē și adunare generale și substernendu la comitetulu centralu processele verbali.

Acestu despartiemintu, în addunarea s'a generale din 1 Octobré 1878, a luat concludulu că: „Asociatiunea transilvane pe viitoriu se nu mai dea adjutoriē invetiaceiloru de meserii, ci numai acelor maestri, cari voru primi invetiacei romani pe terminu de 3 ani.“

Comitetulu nostru n'a potutu se incuviintiesc și se aprôbe acelu concludu, fiindu elu în contra usului urmatu de Asociatiune pênă asta-di, de o parte, ér' de alta, fiindu-că acela ar' fi chiar' în detrimentulu invetiaceiloru mai seraci, pe cari Asociatiunea nôstra voiesc a-i adjutorá în lipsel loru cotidiane de sustinere prin îmbracaminte, și prin allevierea altoru necesitati ce ei intimpina.

2. Despartiemintulu II (Fogarasiu) și despartiemintulu III (Sibiiu), înca își tienu siedintiele și adunările generalii regulatu, și substernu processele verbali comitetulu centrale spre revisiune și aprobare.

3. Despartiemintulu IV (Sebisiu), urmèza assemenea.

4. Nu mai puținu urmèza astfeliu despartiemintulu VII Abrudu și despartiemintulu VIII (Alb'a-Jul'i'a).

Acestu din urma, prin processulu verbalu alu subcomitetulu din 15 Decembre 1878, concludé și cere, că la distribuirea adjutoriiloru comitetulu centralu alu Asociatiunei se cêra și opiniunea subcomitetelor.

Comitetulu centrale n'a potutu luă în consideratiune acestu concludu alu numitulu despartiemintu; fiindu-că numai elu, comitetulu centrale, este organulu esecutoriulu alu concludsiuniloru adunariloru generalii ale Asociatiunei. Cu tôte aceste, în câtu despartiemintulu si-ar' dá opiniunea din îndemnu propriu, fara a se fi cerutu de câtra comitetulu centralu, și înainte de distribuirea adjutoriiloru: acea opiniune se va poté luă în drépta consideratiune.

5. Despartiemintulu XX (Blasiu) urmèza în regula cu siedintiele și adunările sale.

Acestu despartiemintu, și propriamente subcomitetulu seu, prin unu concludu din siedinti'a dela 6 Octb. 1878, cere o nouă arondare a despartiemintulu.

Comitetulu centrale a invitatu pe acelu subcomitetu se substerna unu proiectu despre nouă arondare a despartiemintulu seu.

Proiectulu s'a substernutu acum de vre-o câte-va zile la comitetulu centralu; acelu înse pentru scurttimea timpului ce ne despartia dela terminulu tienerei adunarei generati, nu s'a potutu luă în deliberare; dér' credemu de pe acum, că asiă a parte, nici nu s'ar' poté decide cestiunea, ci ar' fi mai cu scopu că se se facă o nouă arondare preste totu după nouă impartire politica a tierii, precum pare că s'a facutu arondarea la a. 1869 aprôpe după impartirea politica a tierii pe acelu timp.

6. Despartiemintulu XXI (Sighisióra) înca este unulu dintre cele mai active despartieminte ale Asociatiunei.

— Celelalte despartieminte abiá-abiá dau semnu de viétia; celu puținu în anulu espiratu n'a intratu la comitetulu centrale nici unu actu dela ele.

(Va urmá.)

Elöpatak (Valcele) 8/20 Augustu.

Câ tôte băile din Transilvani'a au fostu cercatate în estu anu și băile din Elöpatak (Valcele) de unu numeru mare de óspeti, cei mai multi veniti din Romani'a. Deschiderea liniei ferate Brasiovu-Ploiesci a avutu pênă acumu celu puținu acelu rezultat favorabilu pentru Transilvani'a, că a indoitu și întreitu numărulu din Romani'a, cari au venitu, că se petrêcă câteva septemani din véra între muntii nostri. Comunicatiunea fiindu mai usióra s'a înlesnit multora de a face o excursiune în tiera nôstra. Impregiurarea acest'a a folositu multu băiloru (scaldelor) dela noi, cari în anii din urma erau mai de totu parasite, ceea

ce se p $\acute{o}$ te dice cu deosebire de El $\ddot{o}$ patak. Cu totu av $\acute{e}$ ntulu inse, ce se pare c $\acute{a}$ l'au luatu b $\ddot{a}$ ile n $\acute{o}$ stre in anulu ac $\acute{e}$ st'a, si cu t $\acute{o}$ ta calea ferata ne tememu, c $\acute{a}$ numerulu $\acute{o}$ spetiloru se va impu $\acute{c}$ in $\acute{a}$ din ce in ce din caus'a relei administratiuni, a prea pu $\acute{c}$ inului comfortu si a scumpetei celei mari ce se gasesce in acele b $\ddot{a}$ i. El $\ddot{o}$ patakulu escel $\acute{e}$ za si in privint' a ac $\acute{e}$ st'a. A devenitu o frasa constanta, c $\acute{a}$ nu este mai costisitoriu a petrece la Karlsbad s $\acute{e}$ u la Marienbad in Boemi' a dec $\acute{a}$ tu la El $\ddot{o}$ patak; audicamu pe multi confirmandu ac $\acute{e}$ st'a cu adaugerea, c $\acute{a}$ El $\ddot{o}$ patakulu nu 'ti ofere afara de apa nici o comoditate, nici o placere. Caus'a este c $\acute{a}$ administratiunea este totu cea vechia, c $\acute{a}$ se facu prea pu $\acute{c}$ ine imbunatatiri si c $\acute{a}$ b $\ddot{a}$ ile au ajunsu in fine in m $\acute{a}$ nile unor speculanti.

$\acute{O}$ spetii din Romani' a form $\acute{e}$ za contingentulu celu mai mare. Ce se face pentru ei de c $\acute{a}$ tra administratiunea un $\acute{g}$ ur $\acute{e}$ sca a b $\ddot{a}$ iloru din El $\ddot{o}$ patak? Absolutu nimic'a. In cabinetulu de lectura abia se afla un'a seu multu doue foi romanesce, t $\acute{o$ te anuntirile se facu constantu numai in limb'a maghiara, am $\acute{p}$ loiatii de de pe la telegrafu e. t. c. nu sciu o b $\acute{o}$ ba romanesce astfeliu, c $\acute{a}$ o dama, care sciea numai romanesce, fr $\acute{a}$ nciusesce si nemtiesce nu s'a potutu intielege cu am $\acute{p}$ loiatulu in privint' a unei depesie urgente ce avea se-o bata la Dobrogea s. a. s. a. D $\acute{e}$ ca este, c $\acute{a}$ $\acute{o}$ spetii se 'si petreca, li se canta mai totu „Cs $\acute{a}$ r $\acute{d}$ as" si inca ar' fi bine, candu musicantii ar' reman $\acute{e}$ totu la jocurile un $\acute{g}$ uresci, c $\acute{a}$ ci altuceva nici nu sciu, si este o adeverata ped $\acute{e}$ psa pentru o urechia musicala de ai ascult $\acute{a}$. Pentru petrecerea publicului nu se arang $\acute{e}$ za mai mimicu, si $\acute{o}$ spetii erau avisati la propri' a loru iniciativa, d $\acute{e}$ ca spre esemplu voieau se j $\acute{o}$ ce odata. Se intempl $\acute{a}$ inca, c $\acute{a}$ la asemeni petreceri $\acute{o}$ spetii maghiari se separau de romani. — In modulu ac $\acute{e}$ st'a nu se p $\acute{o$ te atrage publiculu din Romani' a. Este o adeverata nebunia, candu un $\acute{g}$ urii si secuii de pe la El $\ddot{o}$ patak, cari sunt avisati la c $\acute{a}$ stigulu celu au dela $\acute{o}$ spetii din Romani' a, voiescu se le impuna acestora cu limb'a loru si cu-o portare brusca, candu pe de alta parte nu le potu oferi nici o comoditate; ar' fi timpulu, c $\acute{a}$ se 'si cun $\acute{o}$ sca odata mai bine propriulu interessu.

Inainte de a fin $\acute{i}$ voiescu se ve relatezu despre ultimulu concertu instrumentalu ce a avutu locu in El $\ddot{o}$ patak la 18 l. c. si a caruia reesita este a se multiam numai $\acute{o}$ spetiloru romani. Dlu Alexandru A. Theodori, pianistu-diletante din Romani' a av $\acute{u}$ bunavoint' a a esecut $\acute{a}$ impreuna cu d. comite I. Bethlen doue piese pe piano, pentru patru mani: Overtur'a din Guillaume Tell si cea din Semiramis de maistrulu de Rossini, cari au fostu f $\acute{o}$ rte gustate si aplaudate de distinsulu si cunosc $\acute{e}$ torulu publicu, care asist $\acute{a}$. D. Faytol a esecutatu apoi pe Violoncelu cu multa arta doue arii f $\acute{o}$ rte placute. Serat'a s'a terminatu prin o balada (francesa) compusa si declamata de d. com. Bethlen. Serat'a, la care era representata elit' a publicului romanu ce se mai afl $\acute{a}$ inca la b $\ddot{a}$ i, a fostu un'a din cele mai frum $\acute{o}$ se.

Diverse.

(Dela Sinai' a.) Cetimu in „Monitorulu Rom.“: Dumineca, 5 curentu, M. S. Domnitorulu a asistatu la slujb'a santei liturgie in monastirea dela Sinai' a. Totu in acea di, d. colonelu baronu H $\ddot{u}$ gel, siefulu regimentului de husari Nro. 2, cantonatu in satele d'impregiurulu Brasiovului a venitu calare la Sinai' a cu toti oficiarii regimentului seu spre a presint $\acute{a}$ omagieile sale A. S. R. Domnitorului. M. S. R. Domnitorulu a binevoitu a invit $\acute{a}$ la dejunu pe d. colonelu baronu H $\ddot{u}$ gel, impreuna cu toti oficiarii, cari ilu inotisera la Sinai' a. La finele dejunului, Alteti'a S'a Regala, amintindu, c $\acute{a}$ a dou'a di la 6 curentu, urm $\acute{e}$ za celebrarea aniversarii nascerii Maiestatii Sale Imperatului Austriei si rege alu Ungariei, a redicatu unu toastu in senatatea Maiestatii Sale Imperatului, constatandu viu' a placere ce avea cu ac $\acute{e}$ sta impregiurare de a pot $\acute{e}$ port $\acute{a}$ toastulu in midilocolu braviloru oficiari ai Maiestatii sale. D. colonelu baronu H $\ddot{u}$ gel a multiamitu, inchinandu paharulu in senatatea Altetiei Sale Regale, adaug $\acute{e}$ ndu, c $\acute{a}$: toastulu se cuvine nu numai Suveranului ac $\acute{e}$ stei frum $\acute{o}$ se t $\acute{e}$ ri, ci si vit $\acute{e}$ zului Capitanu alu armatei romane. Dupa dejunu, Alteti'a S'a Regala a binevoitu a convorb $\acute{i}$ mai multu timpu cu d-nii oficiarii, cari au parasitu Sinai' a pe la $\acute{o}$ rele 3 dupa am $\acute{e}$ diu.

(D $\acute{o}$ m n'a R $\acute{o}$ m a n*e* i) se afla, dupa cumu ne spune „Monit.“, multu mai bine si se

gasesce inca la Rhinu in midilocolu familiei Sale. Peste vr'o c $\acute{a}$ teva zile va plec $\acute{a}$ la Scheveningen in Holand'a, spre a lu $\acute{a}$ b $\ddot{a}$ i de mare. La castelulu Neuwied, A. S. R. D $\acute{o}$ m n'a a primitu visit' a A. S. R. principele Wilhelm, fiulu celu mare alu A. S. Imperiale si Regale principele mostenitoru alu Germaniei. Asemenea se afla l $\acute{a}$ nga A. S. R. D $\acute{o}$ mna principes'a Iosefin'a de Hohenzollern, mam'a A. S. R. Domnului.

(Firmanulu de investitura alu Domnitorului Bulgariei.) Peterw Etfendi a dusu la Sofi' a principelui Alexandru I firmanulu Sultanului pentru investitur'a s'a c $\acute{a}$ Domnu alu Bulgariei. Eca testulu acelu firmanu: „Firmanulu de investitura pentru Alteti'a S'a principele Alexandru, redicatu la demnitatea de Domnu alu Bulgariei. Aducemu la cunoscintia si spre sciintia: In conformitate cu articolulu 3 alu tractatului din Berlin, Adunarea Nationala, convocata la Tirnova pentru alegerea unui principe alu Bulgariei, care, formandu o parte integranta din imperiulu nostru, a fostu redicata acum la rangulu de principatu, si-a aruncatu privirile asupra Altetii V $\acute{o}$ stre. In consideratiunea capacitatii, a intieleptiunii, a justitiei de caracteru si a ad $\acute{e}$ ncei cunoscintie despre afacerile statului, calitati pe care Alteti'a V $\acute{o}$ stra le posed $\acute{e}$, si de vreme ce a fostu confirmata alegerea supusa aprobarii mele imperiale, apoi principatulu Bulgariei cu fruntariile acordate lui de tratatulu din Berlin este incredintiata capacitatii si intieleptiunii Altetii V $\acute{o}$ stre si in conformitate cu ordinele mele; apoi ac $\acute{e}$ st'a dispositiune imperiale are efectulu de a face cunoscutu in publicu inalt' a positiune incredintiata Altetii V $\acute{o}$ stre. Speru d $\acute{e}$ ru c $\acute{a}$ Alteti'a V $\acute{o}$ stra, in inalt' a s'a intieleptiune si in esecutarea obligatiuniloru ce positiunea V $\acute{o}$ stra aduce cu sine, veti respect $\acute{a}$ in totu-deuna drepturile suzeranitatii n $\acute{o$ stre asupra principatului, care, dupa cum se dice mai susu, face o parte integranta din imperiulu nostru. Alteti'a V $\acute{o}$ stra ve veti sili fara pregetu a intari si a desvolt $\acute{a}$ legaturile, care unescu principatulu cu imperiulu nostru. De asemenea Alteti'a V $\acute{o}$ stra, mantienendu stipulatiunile citatului tratatu, veti indrept $\acute{a}$ t $\acute{o}$ ta atentiunea V $\acute{o}$ stra asupra desvoltarii prosperitatii si a linistei principatului, supraveghi $\acute{a}$ ndu totu-odata bun'a administratiune, bun'a stare si mantienerea drepturiloru religi $\acute{o}$ se, politice si cetatienesce ale tuturor locuitoriloru, fia ei musulmani s $\acute{e}$ u nu, conformu cu bazele unei adeverate egalitati. Datu in 5 Siaban 1296. Semnatu, Abdul Hamid.“

(Romani' a peste treidieci de ani.) Pentru casulu, candu s'ar' d $\acute{a}$ drepturi evreiloru in modu individualu c $\acute{a}$ tu si dupa categorii face „St $\acute{e}$ u'a Romeniei“ din Iasi urmat $\acute{o}$ rea calculatiune: „Presupunendu, c $\acute{a}$ 500 de evrei (capi de familia) pe anu capeta drepturi, ear' pe de alta, c $\acute{a}$ vre-o alti 2000 voru fi declarati cetatieni romani (dupa categorii) de pe acuma, urm $\acute{e}$ za, c $\acute{a}$ peste 30 de ani vomu av $\acute{e}$ 33,000 suflete evreesce, cari voru av $\acute{e}$ drepturi civile si politice in t $\acute{e}$ r'a roman $\acute{e}$ sca. Populatiunea evreiesca in Romani' a se redica actualmente la 500,000 de suflete, ear' cea Romana la 4,500,000 (inclusivu Greci, Bulgari, Armeni, Tigani, Unguri si Lipoveni.) Totu in acestu numeru sunt cuprinsi Germanii si diferiti straini, in c $\acute{a}$ tu poporatiunea adeverata romana se reduce la vre-o 4,000,000 si ceva. Evreii se inmultiescu in $\acute{u}$ ntr'unu modu ne mai pomenitu at $\acute{a}$ tu prin escedentulu nasceriloru asupra mortiloru c $\acute{a}$ tu si prin imigratiune. Prin caus'a de antaiu ei voru ajunge peste treidieci ani la cifr'a de unu milionu si cu imigratiunea, care va cresce din caus'a positiunei facute Evreiloru in Romani' a, credemu, c $\acute{a}$ nu esageramu, d $\acute{e}$ ca evaluamu numerulu Evreiloru peste 30 de ani la 1,500,000. Cu c $\acute{a}$ tu numerulu Evreiloru cresce cu at $\acute{a}$ t' a acelu alu Romaniloru decrece; ac $\acute{e}$ st'a o potemu observ $\acute{a}$, in localitati pline de Evrei cumu sunt Iasi, Botosianii, unde populatiunea romana decrescendu minimum cu 500 pe anu peste treidieci ani voru fi in Romani' a numai 3,800,000 Romani. In acestu timpu numerulu Germaniloru va fi crescutu si elu, c $\acute{a}$ ci se observa c $\acute{a}$ in locu de a emigr $\acute{a}$ in Americ'a ei incepu a veni acuma in Russi'a si in Romani' a. Si prin ac $\acute{e}$ sta causa influentia Romaniloru va decrece, ear' cei 1,500,000 de Evrei, cari voru av $\acute{e}$, c $\acute{a}$ spri $\acute{g}$ inu alu loru 35,000 de Evrei naturalisati voru conduce destinele Romeniei. Peste alti 30 de ani cancelariile romane voru fi inchise Sambat'a.“ — Aceste calculatiuni ale diariului romanu din Iasi justifica temerea, ce o au Romanii cu privire la emanciparea Evreiloru, d $\acute{e}$ r' i dau o prea viua espressionu, fac $\acute{e}$ ndune o perspectiva at $\acute{a}$ tu de pessimista si trista.

(Pirateria pe Dunare.) In n $\acute{o}$ ptea de 25 spre 26 Iuliu expiratu, pe la $\acute{o}$ rele 12 — scrie „Mesagerulu Brailiei“ — Ali Osman, capitanelu unu vasu, ce er $\acute{a}$ ancoratu in dreptulu capitaniei portului, a fostu atacatu de vre-o cinci talhari, cari l'au torturatu si jefuitu de 145 napolioni si 11 poli imperiali. Ali Osman, candu s'a vediatu atacatu in puterea noptii, a c $\acute{a}$ utatu se se apare, inse nepotendu resiste contr'a a cinci talhari, dupa ce a primitu vre-o doua lovituri cu cutitele si cu ciomegile, s'a smulsu din manile loru si s'a aruncatu in Dunare strigandu ajutoru. Apropiindu-se de unu vasu invecinatu, a fostu gonitu de unu gardianu, dicandui, c $\acute{a}$ va trage in elu, crediendulu, c $\acute{a}$ e si elu vre-unu talharu. Dupa aceea s'a lasatu in notu in josulu apei strigandu mereu ajutoru; in fine unu gardianu dela unu altu vasu ved $\acute{i}$ ndulu c $\acute{a}$ e omu bunu, s'a c $\acute{a}$ boritu in $\acute{r}$ ' o barca si la scosu din apa si dupa c $\acute{a}$ teva minute a cad $\acute{i}$ utu ametitu. Pe candu 'lu torturau talharii, sergentulu ce er $\acute{a}$ postatu in dreptulu vasului audise nesce tipete si o detunatura de pusca, sia inchipuitu indata, c $\acute{a}$ trebuie se fia vreo talharie pe apa, a alergatu numai dec $\acute{a}$ tu la casarm'a punctului, a cerutu o barca si c $\acute{a}$ ti-va soldati se m $\acute{e}$ r $\acute{g}$ a spre vasulu, de unde venea sgomotulu, soldatii inse neav $\acute{e}$ ndu ordinu a liber $\acute{a}$ barca fara ordinulu capitanului n'au voitu se io d $\acute{e}$; p $\acute{e}$ na se vina unu asemenea ordinu talharii se dedusera josu din caicu si au pornitu cu o barca in susulu apei si nu s'au mai vediatu, unde au intratu. Polit' a fiindu inesciintata s'a pusu in urmarirea loru si p $\acute{e}$ na a dou'a di a si prinsu doi din ei, pe cari ia recunoscutu pacientulu Cei doi prinsu sunt turci, $\acute{e}$ r' cei trei, se crede, c $\acute{a}$ au fostu greci.

(Prefectulu politiei din Sofi' a arestatu.) — La 19 Martiu a. c. a fostu batutu consululu austriacu din Vidinu de c $\acute{a}$ tra unu functionaru judiciaru si de nisce gendarmi, fiindu c $\acute{a}$ intervenise in $\acute{r}$ ' o afacere de secuestru a unu supusu austriacu. D'atunci si p $\acute{e}$ na adi ministerulu austriacu de esterne s'a adresatu in repetite ronduri la guvernulu din Petersburg, inse fara a priimi satisfactia ceruta. Ast-feliu fiindu s'a gasitu unu altu espedientu pentru a resp $\acute{l}$ ati acea insulta. Deunadi a fostu arestatu la Bud'a-Pesta prefectulu politiei din Sofi' a, anume Hristo Ivanoff, si predatu parchetului, c $\acute{a}$ unulu care a luatu si elu parte la batai' a suferita de consululu austriacu din Vidinu. Consulatululu d'aci aflandu de caletoria lui Ivanoff a cerutu arestarea lui. „Resb.“

(Arsa de petroleu.) Relativu la incercarea de sinucidere a unei babe de 80 ani, a-nume Uti' a Teodor $\acute{e}$ sca, care in dimineci' a de Sambata si-a datu focu cu petroleu, mai scrie „Rom.“ urm $\acute{a}$ t $\acute{o}$ riele: „Nefericit' a femeia, dupa nesce chiuri grozave, a expiratu in aceeasi di la 5 $\acute{o}$ re d. a. C $\acute{e}$ ea ce ne-a surprinsu si ne-a facutu se remanemu incremeniti a fostu tari' a, cu care ac $\acute{e}$ sta baba a suportatu cele mai teribile doreri. Ea n'avu nici unu singuru vaietu nici unu suspinu macaru. La intrebările ce i se faceau ea respunde cu liniste, cu sange rece, c $\acute{a}$ si candu n'ar' fi simtitu nici cea mai mica dorere, intrebandu-o pentru ce a sev $\acute{e}$ rsitu ac $\acute{e}$ sta fapta, ea respunde: „Eca asia amu, vrutu se moru.“ „D $\acute{e}$ r' bine, pentru ce?“ — „Pentru c $\acute{a}$ nu mai voieamu se traiescu.“ — „D $\acute{e}$ r' p $\acute{e}$ na acumu cumu ai traitu?“ — „P $\acute{e}$ na acumu totu mai aveamu ceva; d $\acute{e}$ r' acumu nu mai aveamu nimicu.“ Pe candu spunea aceste vocea ei er $\acute{a}$ sonora, puternica si nu p $\acute{a}$ rea de locu a fi a unei femei de 80 ani, si inca mai pu $\acute{c}$ ina unei muribunde. Ea er $\acute{a}$ gat' a respunde la orice intrebare cu cea mai perfecta claritate de idee. Intreband'o de c $\acute{a}$ ti ani este, ea respunde: „Eu apropiu sut'a!“ E in adeveru unu ce destulu rar, c $\acute{a}$ unu omu arsu pe totu corpulu si in ajunulu mortii sale, departe de-a sc $\acute{o}$ te o plangere, st $\acute{e}$ cu ori-cine la conservatiune, respundiendu cu cea mai mare graba si potemu dice cu nepasare la ori-ce intrebare. Ni se spune, c $\acute{a}$ motivulu cari aa impinsu pe Uti' a Teodor $\acute{e}$ sca la acea c $\acute{a}$ mp $\acute{l}$ ta sinucidere, ar' fi fostu necasurile, pe cari l'au caus $\acute{a}$ unu fiu prin portarea s'a.“

Anunciu.

Se primescu in

locuintia si alimentatiune deplina

scolari, carii dorescu a-si agonisi cunoscintia limb $\acute{i}$ germane la unu *professore* aici in Brasiovu strad'a noua Nr. 10 (Obere Neugasse) sub conditiiuni convenabile. 2-1

Editoru: Iacubu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf' a: Ioane G $\ddot{o}$ tt si fiu Henricu